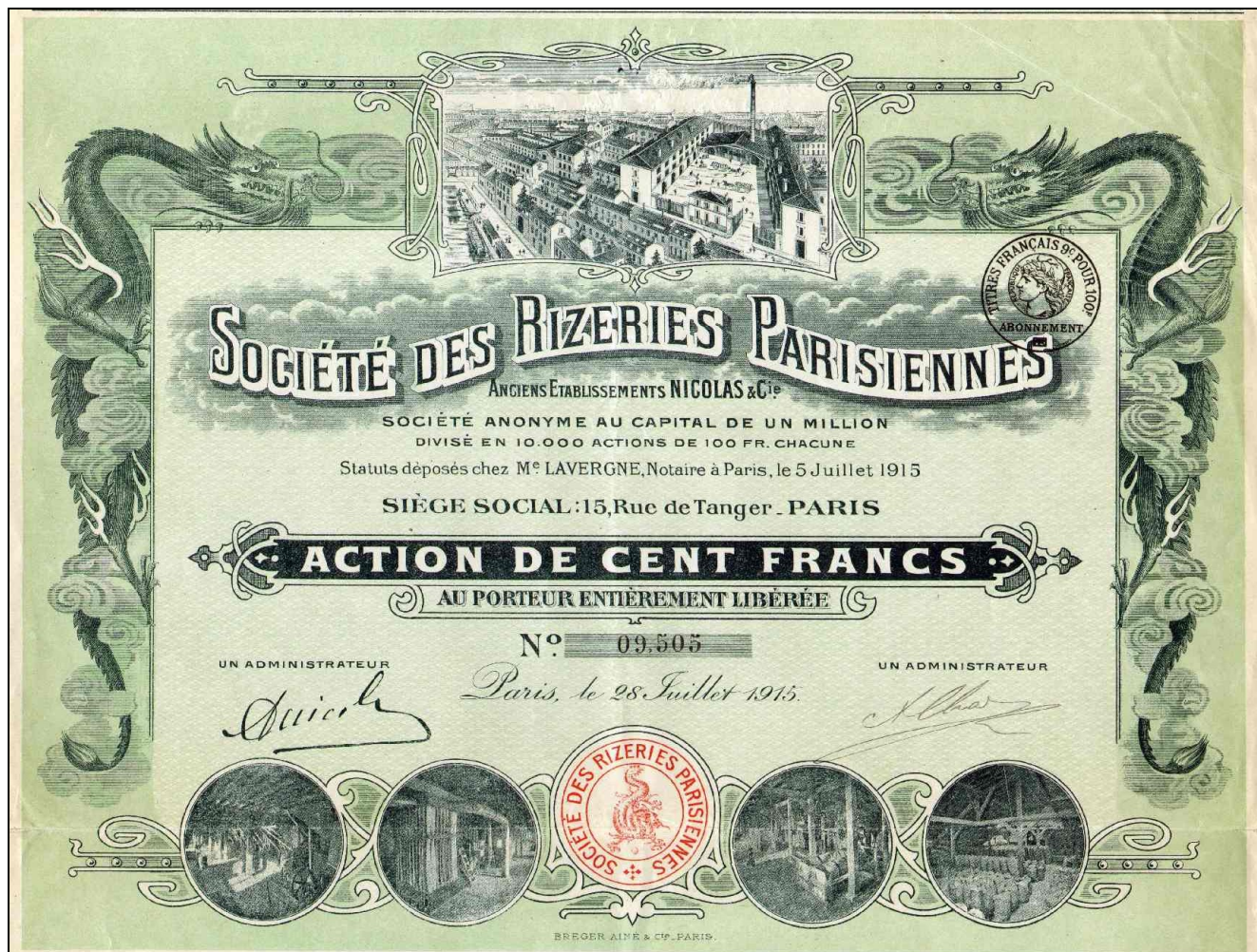

VĚSTNÍK

Praha 29. července 2015

Ročník VIII., Číslo 7

E3803 – Akcie firmy Société des Rizeries Parisiennes Anciens Etablissements Nicolas & Cie na 100 Fr. vydaná v Paříži 28. července 1915

VYDÁNO PŘED ...

Máte před sebou zcela novou kapitolu našeho věstníku. Jejím prostřednictvím budeme pravidelně podstupovat výlety do minulosti. Původně jsme uvažovali o názvu „Vydáno před 100 lety“, ale přestože máme velké množství exponátů, které rádi představíme, není dnes zcela jisté, že najdeme vhodné kousky staré přesně sto let. Někdy by to tedy mohli být exponáty starý 80 let, někdy třeba 20 let, ale když to bude kus s nějakým kulatým výročím v daném měsíci, kdy věstník vyjde. Pochopitelně, že se bude jednat vždy o exponáty, které jsou navíc něčím zajímavé, ať svoji grafikou nebo firmou, která je vydala. V zásadě půjde o jakousi obdobu tipu měsíce, který je připraven na muzejním webu. Ten sice nyní nefunguje, ale pokusíme se rychle tuto záložku obnovit a třeba i propojit s věstníkem, zejména pro ty co čtou věstník, ale nekoukají na web a naopak.

Dnes představujeme akcii francouzské firmy Société des Rizeries Parisiennes Anciens Etablissements Nicolas & Cie., která byla vydána 28. července 1915. Firma vznikla převzetím rýžovny Nicolas & Cie, která měla svoji továrnu v pařížském 19. okrese v ulici Rue de Tanger. Sem se dovážela rýže z Indočíny, která byla v té době francouzskou kolonií. V době války, která v té době probíhala, byla rýže důležitou součástí jídelníčku. Ustavující valná hromada přijala 5. června 1915 základní kapitál ve výši 10.000.000 franků, rozdělených na 10.000 akcií po 100 Fr. Kromě toho byly vydány tzv. zakladatelské listy, které patří ke zvláštnostem francouzských firem. Už ve valné hromadě 12. dubna 1917 byl zvýšen kapitál na 20 milionů Fr.

Podoba této emise akcie je trochu odlišná. Co je však na všech emisích spojující jsou grafické prvky. Předně je v záhlaví akcie perspektivní pohled na celý závod rýžovny. Ve spodní části jsou použity čtyři fotografie z interiéru. Na nich jsou patrné stroje v loupárně, dále pak mlýny na výrobu rýžové mouky a skladiště plné pytlů s rýží. Zdánlivě nelogicky jsou na akciích draci. Jenže oni svůj význam mají. Jsou čínským, resp. vůbec východoasijským symbolem, který na akcií podtrhuje jak původ rýže jako takové, tak dováženého produktu. První zmínka o rýži v Paříži pochází z roku 1393, ale to je již jiná kapitola. Další osud firmy, po roce 1920 není příliš zřejmý, ale jasné je, že firma zanikla. Zůstaly po ní ovšem velmi dekorativní akcie.

VÝROČÍ

Téměř snad počátkem každých prázdnin vznikají neuvěřitelné kolony aut, táhnoucích se od Německa přes celou Evropu na jih, aby je zase na konci prázdnin vystřídaly kolony jedoucí v opačném směru. Milióny dovolenkářů tráví hodiny v autě, aby se dostali k moři a domů.

Je to jakási daň za rozvinutý automobilový průmysl. V tomto ohledu je výhodná hromadná doprava, zejména letecká. Jako zlatá niť se od červnového čísla táhne letectví naším věstníkem až do září, kdy na veletrhu Sběratel budeme vystavovat akcie leteckých dopravců a výrobců.

1. července 1930 uplynulo právě 85 let, kdy Československé státní aerolinie uskutečnily svůj první mezinárodní let na lince Praha-Záhřeb. Shodou okolností letedlem Ford 5-AT sloužícím od dubna až do tragické havárie u Bedřichova v srpnu 1930. O tragédii jsme psali v březnovém věstníku o firmě Bohumila Jarolímků, kterému v letadle zahynul jediný syn.

6. července 1785 byl zavedena jako jediná měnová jednotka USA americký dolar, který se za 230 let své existence stal nejrozšířenější měnou světa, která nezažila žádnou měnovou reformu a tak teoreticky platí všechny doposud vydané dolary. Ty nejstarší jsou ale sběratelsky cennější než je jejich nominální hodnota.

10. července 1940 začaly útoky německé Luftwaffe na britské konvoje v průlivu, které byly začátkem bitvy o Británii. Dlouhé 4 měsíce, kdy na Londýn dopadaly německé bomby, vydrželi Britové s největším vypětím hrdě a každodenní letecké útoky, které měnily města na trosky s tisíci mrtvými snášeli a nasazovali lidi a stroje, které i za přispění jiných národů porazily snahu Němců o ovládnutí Británie. Velkou oporou bylo i 2.402 československých letců, kteří působili v 310.-314. čs. peruti královského letectva. Až po 50 letech mohla být projevena úcta hrdinům i v rodné zemi, která je do té doby neuznávala.

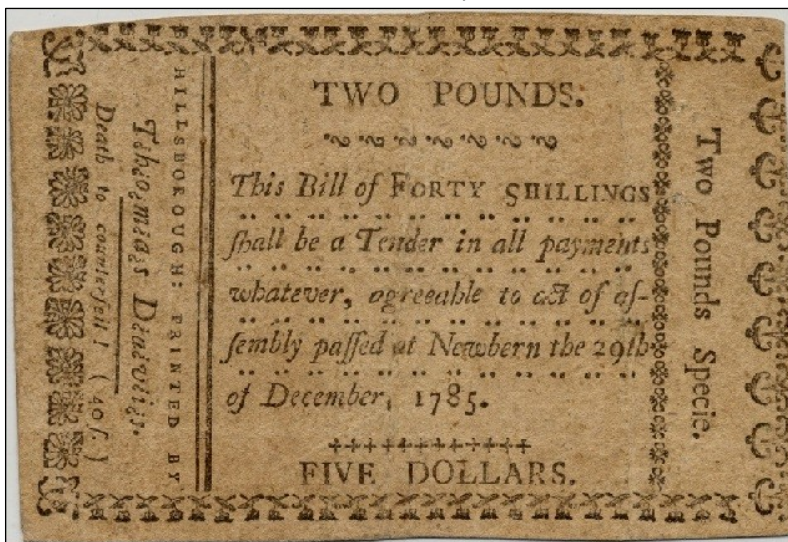
Nebylo ani divu, když se **11. července 1960** rozhodla vládnoucí strana změnit klíčový zákon státu a přijalo novou socialistickou ústavu, která změnila nejen název státu na Československá socialistická republika, ale přijala i tzv. vedoucí úlohu KSČ v řízení státu. Socialismus zvítězil a změnil i vnější podobu státního znaku. Český lev měl nově nad sebou rudou hvězdu. Státní znak se tak ocitl i na cestovních pasech. Na rozdíl od pasů, kdy znak platil až do roku 1990 byla ústava výrazně změněna již za 8 let, kdy byl přijat zákon o federalizaci země.

21. července 1940 byla v Londýně ustavena ustavena Státní rada Československá, která byla poradním a kontrolním orgánem exilové vlády v Londýně a nahrazovala jakousi formu parlamentu. Byla rozpuštěna v dubnu 1945.

V Ivančicích se **24. července 1860** narodil Alfons Mucha, snad nejznámější představitel secese. Pro nás Čechy je významný nejen jako autor, který se prosadil již ve své době v cizině, ale také jako otec první naší poštovní známky. Málokdo ví, že víc než měsíc před jejím vydáním navrhl také první státní dluhopis, tzv. půjčku národní svobody. Z jeho ruky jsou i první peníze státu a tak byl právem zvolen jako hlavní motiv na testovací bankovku Státní tiskárny cenin.

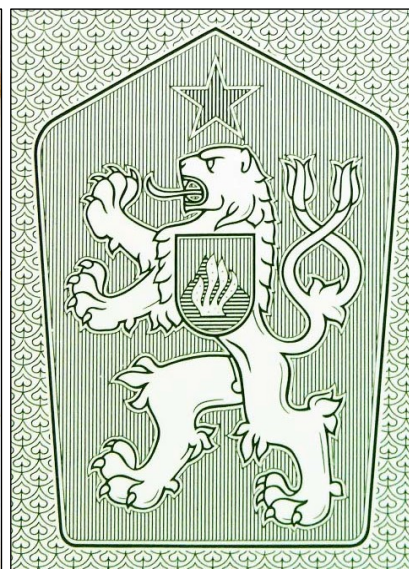
Letadlo Ford 5-AT Tri-motor Čs. státních aerolinií před letem do Záhřebu v roce 1930

Jeden z prvních amerických papírových dolarů vydaných už koncem roku 1875

Plakát z roku 1940 k náboru do R.A.F.

Detail státního znaku z čs. cestovního pasu

Testovací bankovka Státní tiskárny cenin z roku 2001 s motivem Alfonse Muchy

NOVINKY

Ani v tomto čísle nebudou chybět ukázky několika nových a zajímavých exponátů, které obohatily naše muzejní sbírky.

Tím prvním, který dnes představíme, je obligace německé nadace Carl Zeiss-Stiftung v Jeně. Nadaci založil Ernst Abbe, přítel a obchodní partner vynálezce v oblasti optiky Karla Zeisse. Nadace vznikla 19. května 1889 a přijala způsobilost ekonomicky řídit a spravovat podíly obou pánů ve firmách Carl Zeiss Jena a Glaswerk Schott & Genossen ve prospěch univerzity v Jeně. Zvláštní fond, který soustředil výnosy obou podniků měl pomoci financovat vědecké úkoly univerzity.

Ernst Abbe původně chtěl univerzitě darovat akcie firmy, ale to tehdy nebylo možné a tak vznikla tato nadace, která řídí a spravuje dodnes oba podniky a zisky používá jako dar nadace univerzitě. Své podíly na firmách postupně nadaci odkázali i další podnikatelé, jako Otto Schott a další a tak se nadace stala jediným vlastníkem sklárny.

Vydání dluhopisů v roce 1926, které nebyly vydány přímo v Německu, ale v Nizozemsku, sloužily k financování rozvoje podniku v době kdy v Německu vrcholila inflace a mělo dojít k zajištění prostředků ze zahraničí pro klidný rozkvět firem.

Nadace, ale pomáhala i v jiných oblastech, po roce 1919 se výrazně podílela na výstavbě dětské nemocnice, pomohla ke vzniku tzv. Optického institutu, ale i botanické zahrady.

Po roce 1945 se ocitla Jena v Sovětském sektoru a řada lidí odešla a založila pobočný závod v západním sektoru. Došlo ke známkoprávním sporům a podniky ve východní části Německa byly nadaci vyvlastněny, resp. byla zde založena odnož. Nadace přesídlila do Heidenheimu a dál se věnovala sociálním programům. Po roce 1990 došlo k přijetí myšlenky na spojení obou nadací, ke kterému došlo v roce 1992. Mimo výrobních podniků provozuje i muzeum optiky a planetárium.

Další dva exponáty jsou jakýmsi hybridními kusy, pokud se týká jejich místopisného zařazení. Trochu to připomíná vtip o Židovi, který měl čtyři různé občanství a přitom se celý svůj život nevzdálil z Užhorodu.

Ten první kus má jako místo svého vydání město Gdaňsk, tedy Danzig. Od roku 997 bylo součástí Polského království, ale v letech 1308-1454 se stalo majetkem Řádu německých rytířů, později patřilo opět Polsku a s výjimkou let 1807-1814 kdy šlo o svobodné město bylo od roku 1793 až do roku 1920 součástí Německa, tedy nejprve Pruska, tak císařství a poté Východní Pruska. Na základě versailleské smlouvy bylo území vyhlášeno za Svobodné město Gdaňsk pod ochranou Společnosti národů. Polsko chtělo město pro sebe, podobně gdaňští obyvatelé (90% byli Němci) chtěli připojit k Německu. Do roku 1923 zde platila německá marka, poté byl zaveden Gdaňský gulden. Ve volbách v roce 1933 vyhrála NSDAP, která zcela ovládla zdejší sněm. V pátek 1. září 1939 začalo Německo útočit na nedaleké Westerplatte, patřící Polsku a to za pomoci Gdaňské jednotky SS. Začala 2. světová válka. Hned druhý den se rozhodl Gdaňsk připojit k Německu. Akcie zdejší banky je tak dobovou ukázkou velké územní pestrosti Evropy a představitelem samostatného státu, byť i svou podobou silně připomíná klasické německé akcie.

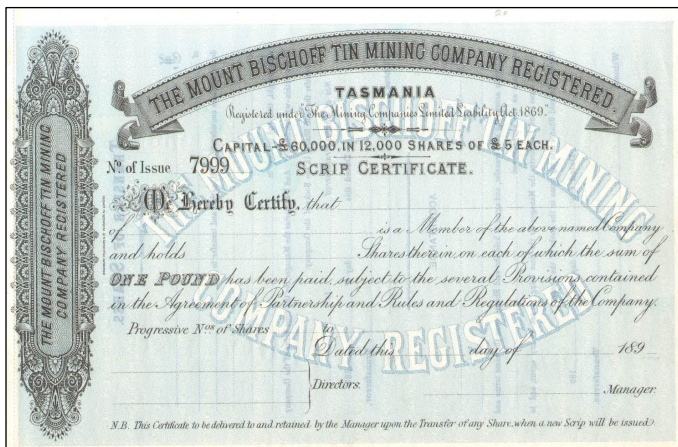
Onen druhý kus, byl vydán na území, které historicky spadá pod víc rozdílných státních útvarů. Jde o Tasmanii. Ta byla zpočátku britskou kolonií a právě sem patří vydání této akcie. Tu vytiskla tiskárna Bradbury, Wilkinson & Co. a podle data byla zakázka vytištěna 8. května 1894. V té době patřila důlní společnost, která akcii vydala pod právo britské koruny, stejně jako celá Tasmanie, která byla až do roku 1901 kolonií s vlastní správou. K 1. lednu 1901 bylo utvořeno Australské společenství, nezávislá konstituční monarchie, podobně jako Kanada. Akcii tak díky její dataci můžeme zařadit do kolonie Tasmanie, ale být zde novější letopočet, již by patřila pod Austrálii. Každopádně se jedná o málo dosažitelnou akcii patřící mezi cenné přírůstky.

E6742 - Obligace Carl-Zeiss Stiftung in Jena na 1.000 guldenů, 1926

E6722 - akcie Danziger Privat-Actien-Bank z Gdańska z ledna 1934

E6743 - akcie The Mount Bischoff Tin Mining Company Reg. z roku 1894

SBĚRATEL

Letošní veletrh Sběratel je již plnoletý. Letos se totiž koná již 18. ročník této mezinárodní akce, která zahajuje podzimní veletržní sezónu a patří mezi největší akce svého druhu v Evropě.

Na ploše 4.000 m² opět najdete stovky stánků z více než 35 zemí celého světa. Svá zastoupení zde mají poštovní správy, mincovny a stovky cizozemských i domácích sběratelů a obchodníků, kteří pro Vás na svých stáncích připraví aktuální nabídky svých produktů.

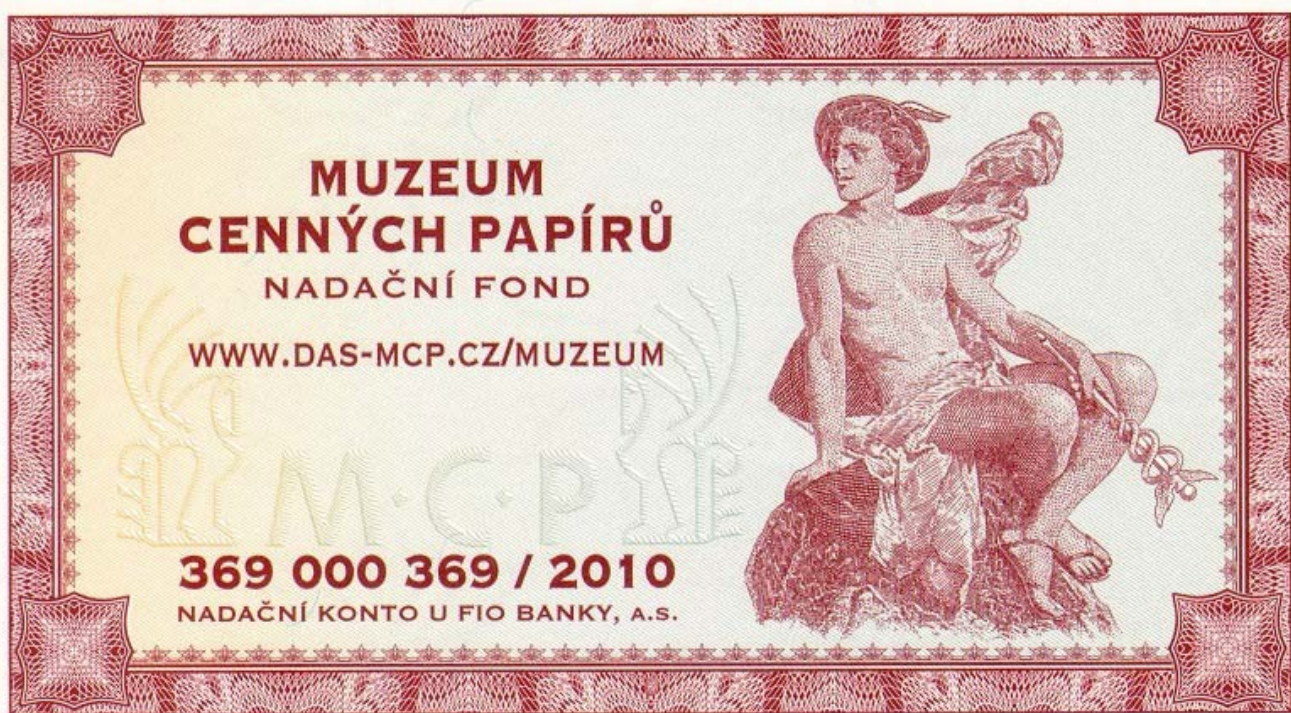
Také letošní ročník je souběžně pořádán spolu s veletrhem Minerály a drahé kameny a Investor, který je pro zájemce o investice do sběratelských předmětů. Svě si na Sběrateli najdou všichni, od těch nejmenších po nejstarší, ať již jde o obor filatelie, numismatiky, skripofilie, notafilie, cartofilie a dalších. Svě zastoupení zde mají telefonní karty, kalendářiky, svaté obrázky, figurky z Kinder vajíček, čokoládové obaly, etikety, tácky, pohlednice, ale celá řada dalších předmětů, na které si jen vzpomenete. Na stánku jsme dispozici odbornou radou v našem oboru, každému kdo přijde. V dalších oborech zde působí Český numismatický svaz, Svaz českých filatelistů nebo Klub sběratelů kuriozit.

Jako každý rok i letos mají děti do 18 let a ženy vstup zdarma. Ty navíc mohou v sousední hale navštívit veletrh kosmetiky a životního stylu World od Beauty & Spa. Takže se těšíme na všechny, kdo přijdou na Výstaviště v Praze Letňanech na veletrh Sběratel, konaném ve dnech **3.-5. září 2015**.

**PROJEVIT ODVAHU A EMOCE JE NĚKDY TĚŽKÉ.
PODPOŘIT MYŠLENKU SE DÁ SNADNĚJI, TŘEBA
JEN DROBNÝM SYMBOLICKÝM PŘÍSPĚVKEM.**

**PODPOŘTE PROSÍM, PROJEKT NAŠEHO
NADAČNÍHO FONDU A VZNIK MUZEA**

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vílami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N 697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a.s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. **Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.**
